EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 11.2.2019
COM(2019) 74 final

2019/0036 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS

seisukoha kohta, mis võetakse Euroopa Liidu nimel ELi-Ukraina assotsieerimisnõukogus ja mis käsitleb ühelt poolt Euroopa Liidu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ning nende liikmesriikide ning teiselt poolt Ukraina vahelise assotsieerimislepingu XXVII lisa muutmist

SELETUSKIRI

1. KAVANDATAV REGULEERIMISESE

Käesolev ettepanek käsitleb otsust, millega määratakse kindlaks liidu nimel ELi-Ukraina assotsieerimisnõukogus võetav seisukoht seoses ELi-Ukraina assotsieerimislepingu XXVII lisa (Koostöö energiavaldkonnas, sealhulgas tuumaalastes küsimustes) muutmist käsitleva otsuse kavandatud vastuvõtmisega.

2. ETTEPANEKU TAUST

2.1. ELi-Ukraina assotsieerimisleping

Ühelt poolt Euroopa Liidu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ning nende liikmesriikide ning teiselt poolt Ukraina vahelise assotsieerimislepingu (edaspidi „leping“) eesmärk on tagada raamistik poliitilise assotsieerumise ja majandusliku lõimumise järkjärguliseks saavutamiseks ELi ja Ukraina vahel. Lepinguga on ette nähtud kohustus reformida Ukraina majandussektoreid kooskõlas ELi õigustikuga ning eesmärk suurendada turuintegratsiooni ja lähendada Ukraina õigustikku ELi energeetikasektori õigustiku põhielementidele, tuginedes seejuures ELi energiaalasele õigustikule. Energeetikasektori kohustused on loetletud lepingu V jaotise („Majandus- ja valdkondlik koostöö“) 1. peatükis („Koostöö energiavaldkonnas, sealhulgas tuumaalastes küsimustes“). Mõnele neist kohustustest, näiteks transiidi- ja transpordieeskirjadele, mis on seotud energeetikasektori kaubanduseaspektidega, osutataks ka IV jaotise („Kaubandus ja kaubandusküsimused“) 11. peatükis (Kaubandusvaldkonna energiaküsimused). Leping jõustus 1. septembril 2017.

2.2. ELi-Ukraina assotsieerimisnõukogu

ELi-Ukraina assotsieerimisnõukogu on üks lepinguga asutatud ühisorganitest. Assotsieerimisnõukogu kontrollib ja jälgib kooskõlas lepingu artikliga 461 lepingu kohaldamist ja rakendamist ning vaatab lepingu toimimise selle eesmärkide valguses perioodiliselt läbi. Assotsieerimisnõukogu tuleb ministrite tasandil kokku kõigis vajalikes koosseisudes, millesse kuuluvad Euroopa Liidu Nõukogu liikmed, Euroopa Komisjoni liikmed ja Ukraina valitsuse liikmed, korrapäraste ajavahemike järel, vähemalt kord aastas ja kui asjaolud seda nõuavad. Assotsieerimisnõukogul on õigus teha lepingu raames otsuseid, mis on lepinguosalistele siduvad, sealhulgas otsuseid lepingu lisade ajakohastamise või muutmise kohta. Samuti võib assotsieerimisnõukogu vastu võtta soovitusi. Sellised otsused või soovitused võetakse vastu lepinguosaliste kokkuleppel pärast asjaomaste sisemenetluste lõpetamist.

2.3. ELi-Ukraina assotsieerimisnõukogu kavandatav akt

ELi-Ukraina assotsieerimisnõukogu peab vastu võtma otsuse, mis käsitleb ühelt poolt Euroopa Liidu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ning nende liikmesriikide ning teiselt poolt Ukraina vahelise assotsieerimislepingu XXVII lisa muutmist (edaspidi „kavandatav akt“).

Kavandatava akti eesmärk on ajakohastada XXVII lisas (Koostöö energiavaldkonnas, sealhulgas tuumaalastes küsimustes) esitatud ELi õigusaktide loetelu, et võtta arvesse pärast lepingu üle peetud läbirääkimiste lõppemist toimunud olulist arengut ELi energiaalases õigustikus.

Kavandatava aktiga kavatsetakse kehtestada ka lepingu XXVII lisa täiendavad sätted, mis käsitlevad energeetikasektori õigusaktide lähendamisprotsessi järelevalvet Ukrainas. Nende sätete eesmärk on tugevdada energeetikasektori reformi õiguslike aspektide koordineerimist ja

järelevalvet ning aidata kaasa ELi energiaalastel õigusaktidel põhinevate siseriiklike õigusaktide asjakohasele ja tõhusale rakendamisele Ukrainas.

Kavandatav akt on lepinguosalistele siduv vastavalt lepingu artiklile 463, milles on sätestatud: „Käesoleva lepingu eesmärkide saavutamiseks on assotsieerimisnõukogul õigus teha otsuseid käesolevas lepingus ettenähtud juhtude ulatuses. Sellised otsused on lepinguosalistele siduvad ja nad võtavad asjakohaseid meetmeid, sealhulgas vajaduse korral käesoleva lepingu kohaselt otsuste rakendamiseks asutatud eriasutustes. Assotsieerimisnõukogu võib anda ka soovitusi. Nõukogu võtab oma otsused ja soovitused vastu lepinguosaliste vahelisel kokkuleppel, viies enne lõpule vastavad sisemenetlused.“

3. LIIDU NIMEL VÕETAV SEISUKOHT

Kavandatav akt hõlmab lepingu XXVII lisas esitatud selliste ELi õigusaktide ajakohastatud loetelu, millele Ukraina on kohustunud lähendama need siseriiklikud õigusaktid ja täiendavad eeskirjad, mille eesmärk on toetada Ukraina siseriiklike õigusaktide lähendamist ELi energiaalastele õigusaktidele.

Lisa tuleb ELi õigustiku osas ajakohastada, et selles võetaks arvesse pärast lepingu üle peetud läbirääkimiste lõppemist toimunud olulist arengut ELi energiaalases õigustikus. Selle tulemusena ei kehti enam või on kehtetuks tunnistatud mitu lepingu esialgses lisas loetletud ELi õigusakti ja mitut õigusakti on muudetud ning samal ajal on Euroopa Liit vastu võtnud uusi õigusakte. Need muudatused eeldavad lepingu XXVII lisa ajakohastamist, tagamaks, et Ukraina õigusakte lähendatakse kehtivale ELi õigustikule. Ukraina kohustus lähendada oma energeetikasektori õigusaktid ELi energiaalasele õigustikule ei muuda ELi eeskirju ega nende kohaldamisala. Lisaks muule on laienenud Ukraina enda energeetikasektoriga seotud kohustused tulenevalt nii tema energiaühenduse liikmesusest alates 2011. aastast kui ka lepingu XXVII lisas loetletud ELi õigusaktide rakendamisest. Lisaks sellele tihendati ELi ja Ukraina vahelist energeetikasektori koostööd 2016. aastal ELi ja Ukraina strateegilist energiapartnerlust käsitleva vastastikuse mõistmise memorandumi allkirjastamisega. Memorandumiga toetatakse kohustust saavutada majanduslik integratsioon ja poliitiline assotsieerumine ning seatakse eesmärgiks saavutada energiaturu täielik integratsioon, mis põhineb ELi energialiidu viiel mõõtmel. Eespool nimetatud arengust tuleneb nõue ajakohastada lepingu XXVII lisas esitatud ELi õigusaktide loetelu.

Peale selle kehtestatakse kavandatava aktiga ka lepingu XXVII lisa täiendavad sätted, milles käsitletakse Ukraina energeetikasektori lähendamisprotsessi järelevalvet, sealhulgas ELi energiaalaste õigusaktide tõhusat rakendamist käsitlevad eeskirjad, samuti kord, mille kohaselt konsulteeritakse selle sektori seadusandlike ettepanekute eelnõude üle ning esitatakse aruandeid assotsieerimisnõukogule. Nende sätete eesmärk on tugevdada energeetikasektori reformi õiguslike aspektide koordineerimist ja järelevalvet ning aidata kaasa ELi energiaalastel õigusaktidel põhinevate siseriiklike õigusaktide asjakohasele ja tõhusale rakendamisele Ukrainas. Viimase nelja aasta kogemused näitavad, et Ukraina on teinud edusamme mitmes energeetikasektori reformi aspektis, kuid samas juhitakse tähelepanu vajadusele täiendavate toetusmeetmete järele, mis tagaksid reformi pöördumatuse ja kestvuse. Täiendavate sätete eesmärk on seega aidata kaasa ELi energiaalasel õigustikul põhinevate, Ukraina lähendatavate õigusaktide nõuetekohasele lähendamisele ja rakendamisele.

Käesolev ettepanek on täielikult kooskõlas ELi idapartnerluse poliitikaga üldisemalt ja Ukrainaga arendatava partnerluse põhimõtetega kitsamalt, kuna see toetab assotsieerimislepingu rakendamist ja aitab kaasa selle eesmärkide saavutamisele. Samuti on ettepanek kooskõlas ELi energiapoliitikaga, mille aluseks on energialiidu viis mõõdet, sealhulgas energiavarustuskindluse mõõde ja Ukraina roll gaasitransiidi seisukohast

strateegilise riigina. Ettepanek peegeldab ELi energiaalase õigustiku sisu ja toetab selle vastuvõtmist ELi assotsieerunud partnerite poolt, aidates seeläbi kaasa ELi energiavarustuskindluse eesmärkide saavutamisele. Lisaks on ettepanek kooskõlas ELi energiaalase välispoliitikaga tervikuna ja eriti energiaühenduse põhimõtetega, toetades viimast energiaturgude integreerimise saavutamisel oma liikmesriikide, sealhulgas Ukraina vahel.

Ettepanek on kooskõlas ELi läbivaadatud naabruspoliitikaga ning seotud koostööga Ukraina ja teiste naaberriikide suunal. Eelkõige aitab see kaasa Ukraina energeetikasektori mõjusale ja kestlikule reformimisele, mis on osa ELi ja Ukraina poliitilisest assotsieerumisest ja majandusintegratsioonist. Need jõupingutused aitavad omakorda kaasa stabiilse ja jõuka naabruse ülesehitamisele. Võttes arvesse, et ELi energiaalasest õigustikust lähtuv energeetikasektori reform aitab Ukrainas kaasa säästvama kliimapoliitika kujundamisele, tagatakse ettepanekuga ka kooskõla ELi kliimapoliitika eesmärkidega. Ettepanekuga aidatakse edasi arendada kahepoolset energiatoodete ja -teenuste ning investeeringutega kauplemist, arvestades, et energeetikasektori reformi eesmärk on kõrvaldada olemasolevad regulatiivsed tõkked energiakaubandusele.

Kavandatava ettepanekuga soovitakse täiendavalt toetada Ukraina energeetikasektori reformi, mis praeguseks on jõudnud rakendusetappi, et saavutada ELi ja Ukraina assotsieerimislepingus sätestatud energeetikasektori kohustuste täielik rakendamine.

4. ÕIGUSLIK ALUS

4.1. Menetlusõiguslik alus

4.1.1. Põhimõtted

Euroopa Liidu toimimise lepingu („ELi toimimise leping“) artikli 218 lõikes 9 on sätestatud, et „[n]õukogu võtab komisjoni [...] ettepaneku põhjal vastu otsuse, millega […] kehtestatakse lepingus sätestatud organis liidu nimel võetavad seisukohad, kui asjaomasel organil tuleb vastu võtta õigusliku toimega akte, välja arvatud õigusaktid, millega täiendatakse või muudetakse lepingu institutsioonilist raamistikku“.

Mõiste „õigusliku toimega aktid“ hõlmab akte, millel on õiguslik toime asjaomase organi suhtes kehtiva rahvusvahelise õiguse normide alusel. Siia hulka kuuluvad ka sellised õiguslikud vahendid, mis ei ole rahvusvahelise õiguse kohaselt siduvad, aga mis „võivad mõjutada otsustavalt liidu seadusandja vastu võetud õigusaktide sisu“[1].

4.1.2. Kohaldamine käesoleval juhul

ELi-Ukraina assotsieerimisnõukogu on lepinguga, st ELi-Ukraina assotsieerimislepinguga ettenähtud organ.

Akt, mille ELi-Ukraina assotsieerimisnõukogu peab vastu võtma, on õigusliku toimega akt. Vastavalt ELi-Ukraina assotsieerimislepingu artiklile 463 muutub kavandatav akt rahvusvahelise õiguse raames lepinguosaliste jaoks siduvaks. Kavandatav akt ei täienda ega muuda lepingu institutsioonilist raamistikku.

Seega on esildatud otsuse menetlusõiguslik alus ELi toimimise lepingu artikli 218 lõige 9.

[1] Euroopa Liidu Kohtu otsus, 7.10.2014, Saksamaa *vs*. nõukogu, C-399/12, ECLI:EU:C:2014:2258, punktid 61–64.

4.2. Materiaalõiguslik alus

4.2.1. Põhimõtted

ELi toimimise lepingu artikli 218 lõike 9 kohase otsuse materiaalõiguslik alus sõltub eelkõige selle kavandatava akti eesmärgist ja sisust, mida liidu nimel võetav seisukoht puudutab. Kui kavandatava aktiga taotletakse kahte eesmärki või reguleeritakse kahte valdkonda ning üht neist võib pidada peamiseks või ülekaalukaks, samas kui teine on kõrvalise tähtsusega, peab ELi toimimise lepingu artikli 218 lõike 9 kohasel otsusel olema üksainus materiaalõiguslik alus, st peamise või ülekaaluka eesmärgi või valdkonna tõttu nõutav õiguslik alus.

4.2.2. Kohaldamine käesoleval juhul

Kavandatava akti peamine eesmärk ja sisu on seotud energeetikasektori, sealhulgas tuumaküsimustega. Seega on esildatud otsuse materiaalõiguslik alus ELi toimimise lepingu artikkel 194.

4.3. Kokkuvõte

Esildatud otsuse õiguslik alus peaks olema ELi toimimise lepingu artikkel 194 koostoimes artikli 218 lõikega 9.

5. KAVANDATAVA AKTI AVALDAMINE

Kuna ELi-Ukraina assotsieerimisnõukogu aktiga muudetakse ELi-Ukraina assotsieerimislepingu XXVII lisa, on asjakohane avaldada see pärast vastuvõtmist *Euroopa Liidu Teatajas*.

2019/0036 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS

seisukoha kohta, mis võetakse Euroopa Liidu nimel ELi-Ukraina assotsieerimisnõukogus ja mis käsitleb ühelt poolt Euroopa Liidu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ning nende liikmesriikide ning teiselt poolt Ukraina vahelise assotsieerimislepingu XXVII lisa muutmist

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 194 koostoimes artikli 218 lõikega 9,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

(1) Liit sõlmis nõukogu otsuse 2017/1248[2] alusel ühelt poolt Euroopa Liidu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ning nende liikmesriikide ning teiselt poolt Ukraina vahelise assotsieerimislepingu (edaspidi „leping“), mis jõustus 1. septembril 2017.

(2) Lepinguosalised kohandavad vastavalt lepingu artiklile 273 oma õigusakte, millele on viidatud lepingu XXVII lisas, tagamaks, et kõik elektri ja gaasi transportimise tingimused on objektiivsed, mõistlikud, läbipaistvad ja mittediskrimineerivad.

(3) Lisaks sellele, liikumaks turuintegratsiooni suunas, on lepingu artiklis 337 sätestatud, et lepinguosalised jätkavad ja elavdavad oma energiaalast koostööd, muu hulgas energeetikasektori järkjärgulise lähendamise kaudu.

(4) Lepingu artiklis 341 on sätestatud, et energeetikasektori järkjärguline lähendamine toimub vastavalt lepingu XXVII lisas esitatud ajakavale.

(5) Lepingu artiklis 474 on sätestatud, et Ukraina lähendab oma õigusakte järk-järgult ELi õigusaktidele, sealhulgas energeetikasektoris.

(6) ELi energeetikasektori õigustikku on pärast lepingu üle peetud läbirääkimiste lõppemist oluliselt edasi arendatud.

(7) Lepingu artikli 463 lõigete 1 ja 3 kohaselt võib ELi-Ukraina assotsieerimisnõukogu (edaspidi „assotsieerimisnõukogu“) vastu võtta otsuseid lepingu eesmärkide saavutamiseks. Eelkõige võib assotsieerimisnõukogu ajakohastada või muuta lepingu lisasid, võttes arvesse ELi õiguse arengut ja kohaldatavaid standardeid, mis on sätestatud lepinguosaliste poolt asjakohaseks peetavates rahvusvahelistes õigusaktides.

(8) Assotsieerimisnõukogu muudab seetõttu ühelt poolt Euroopa Liidu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ning nende liikmesriikide ning teiselt poolt Ukraina vahelist assotsieerimislepingut, et võtta arvesse liidu õigustiku arengut.

(9) Lepingu artiklis 475 on sätestatud Ukraina õiguse ELi õigusele lähendamisel, sealhulgas selle rakendamise ja jõustamise aspektide lähendamisel tehtavate

[2] ELT L 181, 12. juuli 2017, lk 4–5.

edusammude järelevalve üldises tähenduses. Artiklis on sätestatud, et aruandlus- ja hindamisprotsessis võetakse arvesse lepinguga või lepingu alusel asutatud institutsiooniliste organite otsustes kindlaks määratud konkreetset korda.

(10) Reformide tulemuslikuma rakendamise tagamiseks on vaja energeetikasektori reformi järelevalvemehhanismi tugevdada.

(11) Seepärast muudab assotsieerimisnõukogu lepingu XXVII lisa, et sätestada üksikasjalikumad eeskirjad, mille alusel jälgitakse Ukraina energeetikasektori õigusaktide lähendamist ELi õigusaktidele.

(12) Seepärast on vaja kindlaks määrata seisukoht, mis võetakse liidu nimel ELi-Ukraina assotsieerimisnõukogus seoses assotsieerimisnõukogu otsusega muuta lepingu XXVII lisa,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Euroopa Liidu nimel ELi-Ukraina assotsieerimisnõukogus võetav seisukoht põhineb ELi-Ukraina assotsieerimisnõukogu kavandatava akti eelnõul, mis on lisatud käesolevale otsusele.

Artikkel 2

Käesolev otsus on adresseeritud komisjonile.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja